

LA FORMACIÓ PROFESSIONAL A CATALUNYA, ENCARA MOLT LLUNY DEL NIVELL DELS PAÏSOS MÉS AVANÇATS D'EUROPA

Ahir, 31 de juliol es va celebrar la primera reunió de la **Comissió Rectora del Sistema de Formació i Qualificació Professionals**, després de la seva constitució al mes de febrer. Aquesta Comissió Rectora, de la qual la **UGT de Catalunya** en forma part, juntament amb el govern de la Generalitat de Catalunya i les organitzacions sindicals i empresarials més representatives, és l'òrgan rector de planificació estratègica i avaluació de les polítiques del sistema de formació i qualificacions professionals a Catalunya.

En aquesta sessió s'ha aprovat el Document de bases de l'Estratègia Catalana de Formació i la Qualificació Professionals de Catalunya (2020-2030), les 9 prioritats per a l'impuls del Sistema de Formació i Qualificació Professionals de Catalunya (2020-2021) i el Document de bases del model català de formació professional en alternança.

Tot i que des de la UGT de Catalunya valorem positivament els esforços que s'estan realitzant des del govern de la Generalitat de Catalunya, juntament i de manera concertada amb els agents econòmics i socials més representatius, per posar en valor la Formació Professional al nostre país, considerem que encara ens falta molt camí per recórrer.

Ja fa temps que des de la nostra organització venim reclamant una governança única de formació i qualificació professionals que faci efectiva la integració real de l'FP inicial i per l'ocupació, així com situar la formació professional al nivell dels països més avançats del nostre entorn.

Però per a la UGT de Catalunya aquestes fites encara estan lluny.

L'Estratègia Europa 2020, adoptada al Consell Europeu de 17 de juny de 2010, com a marc de referència per a la coordinació de les polítiques econòmiques i d'ocupació dels Estats membres de la Unió Europea en aquesta dècada, va fixar uns objectius específics en els àmbits formatius i laborals a assolir l'any 2020, que no hem assolit

Aquests objectius fixats per Catalunya i l'Estat espanyol, especialment pel que fa als aspectes formatius, ens indiquen que, a falta d'un any per arribar al seu termini, es troben encara a molta distància.¹

¹ Font: IDESCAT, Eurostat i Quaderns d'Avaluació. Gener de 2019. Els Objectius Educatius Europeus ET2020 a Catalunya. Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya

Així doncs, destaquem:

- **La manca d'assoliment d'una taxa d'abandonament prematur dels estudis inferior al 15% a Catalunya i Espanya, al 10% a la Unió Europea**

2018	Homes	Dones	Total	Estratègia 2020
Catalunya	21,5%	12,5%	17%	15%
Espanya	21,7%	14%	17,9%	15%
Unió Europea	12,2%	8,9%	10,6%	10%

En el cas de les dones sí que s'ha assolit l'objectiu, ja que presenten una taxa d'abandonament del 12,5%, 2,5 punts percentuals menys de l'objectiu fixat. Però el global de tota la població posa en evidència que encara hi ha feina a fer en aquest sentit.

- **No s'aconsegueix un percentatge superior al 85% de la població de 20 a 24 anys amb estudis secundaris**

2018	Homes	Dones	Total	Estratègia 2020
Catalunya	70,8%	79,5%	75,1%	85%
Espanya	67,7%	77,9%	72,7%	85%
Unió Europea	81%	86,1%	83,5%	85%

Tot i que les dones, estan a 5,5 punts percentuals de l'objectiu marcat, els homes estan més lluny de l'objectiu, a 14,2 punts percentuals, i per tant, aquest indicador és preocupant perquè ens falta molt per assolir-lo.

- **S'aconsegueix que almenys el 44% de la població de 30 a 34 anys a Catalunya i Espanya tingui assolits estudis terciaris i a la Unió Europea el 40%**

2018	Homes	Dones	Total	Estratègia 2020
Catalunya	40,1%	54,1%	47,3%	44%
Espanya	36,1%	48,6%	42,4%	44%
Unió Europea	35,7%	45,8%	40,7%	40%

Però continuen sent les dones les que superen l'objectiu, ja que els homes es situen a gairebé 4 punts de l'objectiu marcat.

- **No s'arriba al 15% de la població de 25 a 64 anys que participa en formació permanent (formació al llarg de la vida)**

2018	Homes	Dones	Total	Estratègia 2020
Catalunya	8%	9,7%	8,8%	15%
Espanya	9,5%	11,5%	10,5%	15%
Unió Europea	10,1%	12,1%	11,1%	15%

Tot i que les dones participen més en formació permanent que els homes, encara estem a més de 6 punts de diferència en el còmput de la població general respecte l'objectiu marcat.

- **El percentatge d'alumnat amb un nivell baix de competència en comprensió lectora, matemàtiques i ciències no arriba a ser igual o inferior al 15% del total de la població escolar que acaba l'educació secundària obligatòria**

PISA 2015	Competència lectora	Competència matemàtica	Competència científica	Estratègia 2020
Catalunya	15,4%	17,7%	15,7%	15%
Espanya	16,2%	22,2%	18,3%	15%
OCDE	20,1%	23,2%	21,2%	15%

Nota: Aquestes dades no es disposen disgregades per sexe

A Catalunya, cap de les competències avaluades assoleix l'objectiu fixat. Cal afegir que aquestes dades no es disposen desagregades per sexe.

- **No s'assoleix una taxa d'ocupació de la població de 20 a 64 anys del 74% a Catalunya i Espanya, i del 75% a la Unió Europea**

2018	Homes	Dones	Total	Estratègia 2020
Catalunya	77,6%	68,2%	72,9%	74%
Espanya	73,1%	61,0%	67,0%	74%
Unió Europea	78,9%	67,4%	73,1%	75%

A diferència de tots els objectius fixats i examinats fins ara, on les dones quasi sempre es troben per sobre del valor de referència establert, només és en el cas de la taxa d'ocupació on els homes sobrepassen clarament l'objectiu i, en canvi, les dones queden per sota del valor.

Per altra banda, segons càlculs de la UGT de Catalunya, **l'any 2018**, només un **7,56%** del total de la població de 16 a 64 anys cursava algun tipus de formació vinculada amb la millora de la seva ocupabilitat i amb la formació professional en algun dels seus subsistemes:

Any 2018	Alumnes
Formació Professional Inicial (**)	127.245
Programa de Formació i Inserció (*)	6.938
FP per a l'Ocupació (foap)	19.227
FP per a l'Ocupació (altres programes)	19.485
FP per a l'Ocupació (contínua)	128.004
Permisos Individuals de Formació	1.795
Formació d'adults(*) (***)	61.859
Total	364.553

(*) dada 2017

(**) Dades matriculació curs 2018-2019 presencial i semipresencial.
Inclou CFGM i CFGS Arts Plàstiques i Disseny

(***) S'inclou la Formació d'adults en llengües, instrumental, ESO, i la preparació per les proves d'accés a cicles formatius i Universitat, en tant que millora l'ocupabilitat.

Algunes dades rellevants són:

- Tenim **més joves** de 16 a 25 anys **cursant FP Inicial que Batxillerat**: el 16,62% del total de joves (110.543 joves) realitzen FP Inicial, davant el 13,92% que cursen Batxillerat (92.584 joves).
- La **Formació Professional Dual** representa el **4,3% del total de la Formació Professional Inicial** (6.153 alumnes matriculats el curs 2017-2018)
- **Només el 9,85%** del total de persones en situació d'atur registrades han realitzat **programes de formació i requalificació** del SOC (38.712 persones entre FOAP i altres programes)
- **Només el 4,51%** del total de persones afiliades al règim general de la seguretat social han realitzat **formació per a l'ocupació contínua** (128.004 persones).
- **Només s'han sol·licitat 1.795 Permisos Individuals de Formació**, el **0,06%** del total de persones treballadores afiliades al règim general de la seguretat social.
- El 15,27% del total de persones en situació d'atur registrades (desembre 2018) tenen estudis de Formació Professional, percentatge per sota de les persones amb educació secundària obligatòria (62,66%), però superior a les universitàries (8,14%).

- El 61,51% del total de l'atur amb formació professional són dones, el 38,49% homes.

La UGT de Catalunya també ha comprovat que, de les 100 ocupacions millor posicionades en el mercat de treball a Catalunya (**Treball per ocupacions** de l'Observatori del Treball i del Model Productiu), 54 d'elles poden relacionar-se amb titulacions de Cicles Formatius de Grau Mig i/o Grau Superior.

De les 15 primeres ocupacions millor posicionades que es poden relacionar amb Cicles Formatius FP inicial, només 2 presenten un major percentatge de contractació de dones, només 5 dels CFGM i 3 dels CFGS vinculats amb aquestes ocupacions presenten una major matriculació femenina:

Posició	OCUPACIONS	CFGM	CFGS
1	Especialistes bases dades i xarxes informàtiques 67% H	Sistemes microinformàtics i xarxes 93,61% H	Administració de sistemes informàtics en xarxa 92,42% H
3	Analistes i dissenyadors programari 81% H	Sistemes microinformàtics i xarxes 93,61% H	Administració de sistemes informàtics en xarxa 92,42% H
5	Tècnics operacions sistemes informàtics 84% H	Sistemes microinformàtics i xarxes 93,61% H	Administració de sistemes informàtics en xarxa 92,42% H
7	Professionals vendes TIC 56% H	Activitats comercials 55,62% D	
11	Programadors informàtics 81% H	Sistemes microinformàtics i xarxes 93,61% H	Administració de sistemes informàtics en xarxa 92,42% H
12	Altres treballadors obres estructurals construcció 98% H	Construcció 80,95% H	
13	Analistes, programadors i dissenyadors pàgines web 77% H		Desenvolupament d'aplicacions web 86,92% H
15	Preparació menjars ràpids 54% D	Elaboració de productes alimentaris 64,34% H	Processos i qualitat en la indústria alimentària 50,63% H
19	Tècnics seguretat aeronàutica 94% H	Electromecànica de vehicles (avions) 95,83% H	Manteniment aeromecànic 98,28% H Manteniment d'aviònica 93,10% H
20	Tècnics electrònica, electromedicina 86% H		Electromedicina clínica 92,86% H
21	Peons agropecuaris 79% H	Producció agropecuària 77,44% H	
23	Altres venedors 56% D	Activitats comercials 55,62% D	Comerç internacional 55,71% H
27	Tècnics xarxes informàtiques 71% H	Sistemes microinformàtics i xarxes 93,61% H	Administració de sistemes informàtics en xarxa 92,42% H
28	Especialistes comptabilitat 52% H		Administració i finances 63,78% D

31	Altres tècnics suport activitats culturals i artístiques 73% H	Vídeo discjòquei i so 82% H Caracterització 100% D Estètica i bellesa 97,53% D Perruqueria i cosmètica capil·lar 84,18% D	Il·luminació, captació i tractament d'imatge 50,36% H Producció d'audiovisuals i espectacles 60,59% H Realització de projectes audiovisuals i espectacles 58,95% H So per audiovisuals i espectacles 87,87% H Caracterització i maquillatge professional 92,42% D Estilisme i direcció de perruqueria 92,75% D
----	---	--	---

Amb totes aquestes dades podem concloure que la manca de perspectiva de gènere a la formació professional està generant una doble conseqüència.

D'una banda el desaprofitament del talent potencial i de les habilitats de les dones, tal com ho demostren les dades exposades.

D'altra banda, s'estan reproduint els estereotips de gènere de la nostra societat androcèntrica als estudis de formació professional.

Per tot el que hem exposat fins aquest moment, la UGT de Catalunya reclama i reivindica una **Formació professional** que:

- Contempli la possibilitat de tota la població a poder-se formar durant tota la seva trajectòria vital i professional de manera que es puguin anar assolint les competències i habilitats necessàries per actualitzar-se i adaptar-se als canvis professionals. Tenint en compte que el 75% de les professions del futur encara no existeixen o s'estan creant, cal una **formació permanent amb itineraris formatius al llarg de la vida**, que incideixi també en les competències transversals com element clau de l'ocupabilitat de les persones treballadores.
- **Integri els tres subsistemes de formació**, la formació inicial, la formació per l'ocupació contínua i la formació per l'ocupació en els períodes de desocupació, per tal de donar resposta a les necessitats de formació i qualificació de les persones i de les empreses. Així, des de la UGT de Catalunya apostem pels **Centres integrats de formació professional**, que alhora d'establir vincles amb el sistema productiu del seu entorn en col·laboració amb les organitzacions sindicals i empresarials és representatives, puguin oferir i desenvolupar els serveis bàsics del sistema de formació i qualificació: informació i orientació per a la trajectòria formativa i professional, assessorament a les persones, empreses i institucions, formació professional inicial, formació

professional per a l'ocupació, unitats de competència i certificats de professionalitat, així com avaluació i acreditació de competències professionals.

- Ofereixi un sistema d'**informació i orientació professionals amb perspectiva de gènere**, que sigui comú i únic, públic, universal, de qualitat, transparent, accessible a qualsevol persona al llarg de la seva vida i adaptat a les seves necessitats en cada moment (educatives, acadèmiques, vocacionals, professionals, ocupacionals i que a més sigui capaç de fomentar la participació femenina en aquelles famílies professionals tradicionalment més masculinitzades amb l'objectiu de trencar amb la perpetuació dels estereotips dels rols femenins i masculins que existeixen en la nostra societat.
- Inclogui en els seus plans formatius una **Formació professional Dual** que ofereixi un programa formatiu sistèmic de durada perllongada que alterni períodes en el centre educatiu o de formació amb períodes en un lloc de treball. La persona aprenent ha d'estar vinculada contractualment amb el centre de treball i percebre un salari. I el centre de treball o la persona ocupadora ha d'assumir la responsabilitat d'impartir a l'aprenent una formació que condueixi a una professió específica. Així, la formació professional dual ha d'anar més enllà de la realització d'unes pràctiques a l'empresa. Es tracta d'aprendre en el lloc de treball, no de treballar per aprendre. Per tot això, s'ha de fomentar la relació entre el centre de formació i l'empresa de manera que es millori la coordinació, tutorització, seguiment i avaluació de l'alumnat que participa en la formació professional dual.
- Aposti de manera clara i prioritària per **l'acreditació de les competències professionals adquirides mitjançant l'experiència professional i/o vies no formals de formació**, de manera que aquest procediment es vagi incorporant a tots els nivells ocupacionals. El fet de tenir competències professionals acreditades relacionades amb ocupacions concretes ha d'afavorir l'ocupabilitat de les persones treballadores en tant que augmentarà les possibilitats de passar amb èxit els processos de selecció i també augmentarà les condicions laborals d'aquestes.
- Disposi d'un finançament adequat per a fer viable el desenvolupament del model de formació professional que defensem des de la nostra organització. És imprescindible millorar els nivells de **finançament i**

d'inversió actuals per situar-los en els que presenten els països europeus. Aquest finançament ha de garantir l'oferta suficient de formació professional de tots els sistemes, el nombre adequat i suficient de professorat i personal de recolzament, el perfeccionament, actualització i formació contínua del professorat, l'excel·lència en les instal·lacions i la renovació periòdica dels recursos tecnològics i l'establiment d'un sistema de beques i ajuts que garanteixi la igualtat d'oportunitats i l'accés de les persones a qualsevol dels subsistemes de formació professional, amb ajuts a la mobilitat formativa en transport, residència i manutenció, quan sigui necessari.

En definitiva, la formació permanent al llarg de la vida ha d'ajudar a afrontar els reptes de futur de la societat que encara no coneixem i que condicionaran les necessitats formatives reals.